

Т.В.Федотова

**ВЗАЄМОДІЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ
ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З СІМ'ЯМИ ВПЛ В
УМОВАХ ПРАКТИКИ**

Федотова Т.В. Взаємодія майбутнього вчителя начальних класів з сім'ями ВПЛ в умовах практики.

Робота з дітьми із сімей вимушених переселенців є одним з найскладніших та важливих завдань, які постають перед педагогами в сучасних умовах. Травматичний досвід може порушувати нормальний процес розвитку дитини. Головним завданням навчального закладу стає питання організації діяльності, щодо адаптації учнів до нових умов та інтеграції родин у соціальне середовище. Психолого-педагогічний супровід дітей даної категорії повинен бути спрямований на забезпечення успішної адаптації дітей до навчання в закладі освіти.

Ключові слова: майбутній вчитель початкових класів, вимушені переселенці, соціальна адаптація, міграція.

Федотова Т.В. Взаимодействие будущего учителя начальных классов с семьями ВПЛ в условиях практики.

Работа с детьми из семей вынужденных переселенцев является одной из самых сложных и важных задач, стоящих перед педагогами в современных условиях. Травматический опыт может нарушать нормальный процесс развития ребенка. Главной задачей учебного заведения становится вопрос организации деятельности, по адаптации учащихся к новым условиям и интеграции семей в социальную среду. Психолого-педагогическое сопровождение детей данной категории должно быть направлено на обеспечение успешной адаптации детей к обучению в учебном заведении.

Ключевые слова: будущий учитель начальных классов, вынужденные переселенцы, социальная адаптация, миграция.

Fedotova T.V. The interaction of the future teacher nachalnih classes with the families of internally displaced persons in conditions of practice.

Working with children displaced is one of the most complex and important challenges facing teachers in modern conditions. Traumatic experiences can disrupt the normal process of development. The main objective of the institution is the question of activities to adapt to the new conditions of the students and the integration of families in social seredovysche. Psycholoho-educational assistance for children of this category should be aimed at ensuring the successful adaptation of children to study at educational institutions.

Key words: future primary school teacher, forced migrants, social adaptation, migration.

Глобальні загальнолюдські проблеми в державі, драматичні події на Сході України, соціальні проблеми, посилення тенденції індивідуально - особистісного розвитку людини, зумовили нові вимоги в підготовці майбутніх вчителів початкових класів.

В результаті вимушеної міграції в найважчому становищі опиняються діти. Сучасний стан захисту дитинства і реалізація прав дитини викликає обґрунтовану тривогу. Соціальні катаклізми в дитячому середовищі, досягли небезпечних для українського суспільства масштабів, будучи могутнім дестабілізуючим фактором тривалої дії, погрожуючи соціальної безпеки суспільства.

У сучасній науці розглядаються питання взаємодії з дітьми і підлітками - біженцями і вимушеними переселенцями. Особливості соціалізації дітей вимушених переселенців досліджувалися А. Холодом, соціально-педагогічна робота з сім'ями мігрантів - С. Астраханцевою, теоретичні розробки з надання дітям-мігрантам психологічної та педагогічної допомоги - Н. Ахундовим, Б. Найландом, Ж. Леграном, П. Хольтбергом. Однак у наукових

працях недостатньо розроблені психолого-педагогічні аспекти проблеми. Вивчення специфіки адаптації сімей вимушених переселенців, а також визначення заходів щодо їх соціалізації ведуться фрагментарно, без обґрунтування соціальної політики та відповідних адаптаційних програм і рекомендацій.

Об'єкт дослідження: психолого-педагогічна допомога майбутнього вчителя початкових класів дітям з сімей вимушених переселенців.

Предмет дослідження: психолого-педагогічні умови надання допомоги дітям з сімей вимушених переселенців майбутніми вчителями початкових класів.

Мета дослідження: розробити теоретичні основи психолого-педагогічної допомоги дітям з сімей вимушених переселенців майбутніми фахівцями початкових класів в умовах практики.

Кожна дитина незалежно від віку повинна знати, що є людиною, яка любить її, приймає такою, якою вона є. Дитина повинна відчувати, що вона незамінна. Найчастіше такими людьми для дитини є батьки. У них дитина бачить захисників, порадників, друзів. Переступаючи поріг школи, дитина сподівається, що в скрутну хвилину поруч з нею виявляться люди, які зможуть втішити, заспокоїти, розвеселити, допоможуть стати сміливіше, розумніше, добріше і терплячі.

Багато батьків, намагаючись вирішити життєво важливі проблеми, пов'язані зі зміною місця проживання, не надають значення психічній травмі, яку переживає їх дитина. Основна маса дітей біженців і вимушених переселенців - жертви, або свідки насильства, змушені під страхом смерті покинути свої будинки. Вони часто отримують психічні травми, будучи свідками сцен жорстокості.

Діти позбавляються своїх будинків, звичних речей, друзів, а часто батьків і близьких родичів. Все це викликає важкі психічні розлади, які можуть неодноразово виявлятися протягом їхнього подальшого життя.

Дітям, які пережили психологічну травму, досить важко зрозуміти, що сталося з ними. Це пов'язано, перш за все, з їх віковими особливостями, їм бракує соціальної, фізіологічної та психологічної зрілості.

Нові умови життя, вчителі, класний колектив, менталітет, традиції даного регіону, призводять до відставання від інших учнів у вивченні шкільних предметів, до почуття дискомфорту, а прагнення зберегти прихильність колишніх цінностей створює додаткові проблеми в школі. Становище дітей з сімей вимушених переселенців в школі, як правило, завдає шкоди їх самоствердженню.

Багато дітей сімей мігрантів демонструють задовільне ставлення до навчання, слабку ініціативність, відхилення особистісного розвитку (занижена самооцінка, підвищена тривожність, знижене самопочуття, активність, настрій; мають місце прояви агресивності, порушення поведінки, зміни мотиваційної сфери, негативне ставлення до соціокультурних норм).

Поведінка, навички дитини в значній мірі залежатимуть від зміни умов життя, соціального оточення, підтримки з боку дорослих і тільки при цьому дадуть надійну базу для позитивного спрямування розвитку дитини.

Майбутній фахівець початкових класів повинен знати про всі спектри посттравматичних симптомів у дітей, які відбуваються на фізіологічному, емоційному, когнітивному, поведінковому рівнях.

На фізіологічному рівні: діти скаржаться на болі в животі, головні болі, що не мають фізичних причин; тремтіння, тики, посмикування; часте сечовипускання.

На емоційному рівні: страх, тривога; специфічні фобії; розлад тривожної розлуки; діти стають більш дратівливими; розвивається депресія; діти стають плаксивими.

На когнітивному рівні: поліпшується концентрація уваги, вони стають неуважними; порушується пам'ять, діти стають забудькуватими, часто діти не можуть пригадати

важливу персональну інформацію, зазвичай травматичного або стресового характеру.

На поведінковому рівні: діти часом повертаються до поведінки, властивого молодшому віку; діти стають більш впертими, гнівними, агресивними, їх поведінка характеризується ворожістю і конфліктністю по відношенню до інших; порушенням розвитку соціальних навичок.

Якщо на першому етапі головним в роботі вчителя початкових класів є встановлення довірчих відносин з дитиною, знайомство її з класом, то на другому - навчання навичкам соціальної компетенції. На основі довіри легше побудувати «робочі відносини», які сприятимуть адаптації дитини до життя в нових умовах, так як дитина повинна навчитися жити по - новому.

Важливим завданням майбутнього фахівця в роботі з дитиною, є: визначити, які навички найбільш необхідні дитині в даний час, і які будуть потрібні найближчим часом.

На підставі всієї виконаної роботи, сформулюються методи роботи з дитиною, які і складуть основу індивідуальної програми.

Індивідуальна програма повинна бути конкретно, максимально наближеною до реального життя дитини; індивідуальна програма швидко змінюється в залежності від того, які досягнення дитини; вона повинна бути гнучкою, відкритою і вільною для внесення творчих моментів, які залежать від особистості дитини; програма дає можливість рефлексії результатів кожного кроку вчителя і дитини, спрямованого на наближення його до поставленої мети.

При взаємодії з батьками можна застосовувати як індивідуальні, так і групові форми роботи. До індивідуальних форм відносяться вивчення специфічних проблем кожної сім'ї і особливостей виховання в ній дитини, проведення індивідуальних консультацій.

Групові форми роботи рекомендується застосовувати при створенні батьківського

лекторію з метою знайомства батьків з особливостями виховання їхніх дітей.

Процес розвитку системи психолого-педагогічного супроводу вчителями початкової школи дітей з сімей вимушених переселенців з стихійного, повинен стати організованим, планомірним і керованим.

Існуюча довгі роки орієнтованість на формування знань, умінь і навичок поступається пріоритетній позиції виховання, підтримки та соціалізації. Педагогічна підтримка розглядається як система засобів і діяльність педагога, що забезпечують надання професійної (психолого-педагогічної) допомоги в індивідуальному розвитку і саморозвитку, навчанні і вихованні, в самоактуалізації і самореалізації дитини.

Для зменшення негативних зовнішніх впливів на дитину та подолання негативних психологічних наслідків подій, що відбуваються в країні, необхідна тісна співпраця педагогічних працівників із фахівцями психологічної служби.

Список використаної літератури

1. **Осухова Н.Г.** Психологическая помощь в трудных и экстремальных ситуациях / Н.Г. Осухова – М.: «Академия», 2005. – 288с. 2. **Осипова А. А, Чаусова Л. К., Мясникова М. Н., Гейденрих Л. А., Солтовец А. В.** Организация диагностической и психокоррекционной работы с детьми, оказавшимися в кризисных ситуациях / А.А. Осипова, Л. К. Чаусова, М.Н. Мясникова, Л.А. Гейденрих, А.В. Солтовец- Ростов- на – Дону, 2001. 3. **Михайлина М.Ю., Павлова М.А.** Психологическая помощь подростку в кризисных ситуациях: профилактика, технологии, консультирование, занятия, тренинги. – Волгоград: Учитель, 2009. – 207с. 4. Шипицына Л. М., Казакова Е. И. Комплексное сопровождение и коррекция развития детей-сирот: социально-эмоциональные проблемы / Л. М. Шипицына, Е. И. Казакова.- СПб: Институт специальной педагогики и психологии, 2000. 5. **Бурмистрова Е.В.** Психологическая помощь в кризисных ситуациях (предупреждение кризисных ситуаций в образовательной среде): Методические рекомендации для специалистов системы образования / Е.В. Бурмистрова — М.: МГППУ, 2006.